

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

Milli Mücadele Hazırlık Dönemi

ERZURUM KONGRESİ 23 Temmuz— 7 Ağustos 1919

ERZURUM KONGRESİNİN TOPLANMASINDA:

- ◊ Doğu Anadolu Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti
- ◊ Trabzon Muhafaza-ı Hukuk Cemiyeti etkili olmuştur.

Kongrenin toplanma amacı nedir?

Doğu Anadolu'yu ve Doğu Karadeniz'i Ermeni ve Rum saldırılarına karşı korumak amacıyla toplanmıştır.

YORUM: Erzurum Kongresinin toplanma amacının Doğu Anadolu'yu ve Doğu Karadeniz'i korumak olması kongrenin toplanma amacı bakımından bölgesel kongre olduğunun kanıtıdır.

Hangi şehirlerden katılım sağlanmıştır?

- * Erzurum, * Bitlis
- * Van, * Sivas
- * Trabzon

Dikkat Edelim:

Mardin, Diyarbakır ve Elazığ temsilcileri Diyarbakır valisi ve Elazığ valisi Ali Galip'in engellemelerinden dolayı kongreye katılamamışlardır.

Mustafa Kemal, Kazım Karabekir'in çalışmalarının da katkısıyla kongreye başkan olarak seçilmiştir. Bu durum kongrede ulusal kararlar alınmasını sağlamıştır.

Kongreye Mustafa Kemal ile birlikte Rauf Bey'in katılımı sorun olmuş ancak iki üyenin istifasıyla sorun aşılmıştır.

ERZURUM KONGRESİ KARARLARI

1. Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür, bölünemez.

Yorum: İlk kez milli sınırlardan bahsedilmiştir.

NOT: Bu karar 28 Ocak 1920'de kabul edilen Misak-ı Milli Kararlarında da olduğu gibi onaylanmıştır.

2. Her türlü yabancı işgal ve müdahalesine karşı, Osmanlı Devleti'nin dağılması halinde millet birleşerek kendini savunacaktır.

Yorum: Türk halkının asla teslim olmayacağı ve tam bağımsızlıktan kesinlikle taviz verilmeyeceği vurgulanmıştır.

3. Saltanat ve Hilafeti baskı ve zordan kurtarmak için Kuvâ-i Milliye'yi etkin, irade-i Milliye'yi hâkim kılmak esastır.

Yorum:

- Milli iradeye vurgu yapılması ile gelecekte millet egemenliğine dayalı bir yönetimin getirileceğinin işareti verilmiştir.
- Saltanatın kaldırılıp cumhuriyetin getirileceği şeklinde de yorumlanabilir.

Bu maddede bir gariplik var!!!

Bu maddede neden milli irade vurgusu yapılırken millet iradesine ters olan saltanat ve hilafetin kurtarılabileceği belirtilmiştir?

Çünkü: Henüz ortamın böyle bir değişikliğe hazır olmayışı ve milli birlik ve beraberliğin zarar görebileceğinden kaygılanılmıştır.

4. İstanbul Hükümeti yurdun bütünlüğünü ve milletin bağımsızlığını sağlayamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümetin üyeleri ulusal kongre tarafından seçilecektir. Eğer kongre toplanmamışsa, hükümet kurma işini Temsil Heyeti yapacaktır.

Yorum:

- İlk kez İstanbul Hükümeti'ne alternatif bir hükümet kurmaktan bahsedilmiştir.
- Ulus iradesine önem verildiğini gösterir.

5. Mandâ ve Himâye kabul edilemez.

Yorum: Türk Milleti'nin başka bir devletin güdümünde yaşamak yerine koşulsuz olarak tam bağımsızlığı hedeflediği belirtilmiştir (ilk defa).

6. Mebusan Meclisi'nin derhal toplanmasına ve hükümet işlerinin meclis denetiminde yürütülmesine çalışılacaktır.

Yorum:

- İstanbul Hükümeti, meclis aracılığıyla denetim altına alınmak istenmiştir.
- Ulus egemenliğine önem verildiğini gösterir.

7. Hıristiyan unsurlara, siyasi egemenliğimizi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez.

Yorum:

- ◆ Tam bağımsızlık hedeflenmiştir.
- ◆ Avrupalı Devletlerin iç işlerimize karışmasının önüne geçmek istenmiştir.
- ◆ Azınlıkların bağımsızlık mücadelesine tepki gösterilmiştir.

DİKKAT EDELİM:

- * Doğu illerindeki Müdafaa-ı Hukuk Cemiyetleri, Doğu Anadolu (Şark Vilayetleri) Müdafaa-ı Hukuk Cemiyeti adıyla birleştirildi.
- * Sivas Kongresinde temsil etmek üzere Mustafa Kemal başkanlığında 9 kişilik "Temsil Heyeti" seçildi ve "Temsil Heyeti Doğu illerini temsil eder." kararı alınmıştır.

Yorum: Erzurum Kongresinin bölgesel olduğunu kanıtlar

ERZURUM KONGRESİNİN ÖNEMİ

- Toplanış şekli bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından ulusal kongredir.
- İlk defa millet egemenliğinin her koşulda gerçekleştirileceği vurgulanmıştır.
- Sivas Kongresi'ne ve ondan sonraki ulusal nitelikli çalışmalara ön hazırlık olmuştur.
- İlk kez Misak-ı Milli'den (milli sınırlardan) ve bir hükümet kurmaktan bahsedilmiştir.